

Spoštovani bralci!

V pričujoči brošuri sva vam pripravili branje osemnajstih življenjskih zgodb in spominskih zapisov, ki so jih pripovedovali ali zapisali krajan Planine pod Golico, Prihodov in Plavškega Rovta nad Jesenicami. Gre za vasi v krajevni skupnosti Planina pod Golico, ki jih lahko gledamo kot samostojne naselbine, a jih vidimo dosti bolj celovito, če jih preučujemo v njihovi prepletenosti in povezanosti med seboj in z dolino.

Najbolj zabrisane sledi spominov se dotaknejo rudarstva, ki je bilo nedvomno pogojev za kasnejšo naselitev in razcvet železarskih Jesenic in je ob kmetijstvu kot temeljni dejavnosti domačinov predstavljalo dodatno ali edino možnost za preživetje nekdanjih praviloma velikih rovtarskih družin. A tu ne gre le za rudarjenje samo, ampak za vrsto dejavnosti, ki se nanj navezujejo, kot so: prevoznništvo, oglarjenje, kovaštvo, gozdarstvo in prevoz lesa. Od vsega začetka in skozi stoletja pa sta bila Planina pod Golico in Plavški Rovt predvsem kmečki naselji, zato se v več zapisih omenjajo poljedelske kulture, živinoreja in z njo povezani pašništvo ter košnja in spravilo sena z višje ležečih rovtov.

A ker je življenje pestro, tudi spomini na preteklost obujajo najrazličnejše plati nekdanjega načina življenja in prelomne dogodke, tako na osebni ali družinski ravni kot na ravni lokalne skupnosti in širše. Tako smo priča osebnim in družinskim zgodbam, pripovedim in zapisom o kmetijah in kajžah, o delu in prostem času, o šolanju in otroškem veselju, o različnih običajih, o trgovini in načinih prevozov v dolino, o družabnem življenju ..., in tudi vojnim dogodkom, kakor so se dotaknili ali zarezali v življenja posameznikov.

Res je, da ima spomin pričevalcev (večina jih šteje od šestdeset do osemdeset let in malo več z izjemo štiriindevetdesetletnika in dvainpetdesetletnice) svoje meje, zato so si ga udeleženci študijskega krožka obogatili s pričevanji starejših vaščanov in sorodnikov. Dve mlajši avtorici pa sta si pomagali še s hišnimi arhivi.

Vsekakor je projekt, ki ga je spodaj podpisanima etnologinjama zaupala v izvedbo Ljudska Univerza Jesenice, pomenil nov izziv v raziskovanju in predstavitvi kulturne dediščine. Ker sva pred slabim letom zbrali in uredili v okviru podobnega projekta tudi spominsko gradivo za brošuro Kako so na Jesenicah včasih živeli?, upava, da bomo z zastavljenim delom lahko še nadaljevali. K temu naju napeljujejo prepoznavne potrebe in sodobni trendi za zbiranje tovrstnega gradiva na širši

ravni ter prebujena občutljivost za ohranitev spominskega gradiva na lokalni ravni. Takšno delo narekujejo ne le še neraziskane teme in okolja, ampak tudi poslanstvo v projektu sodelujočih ustanov in dejstvo, da je med nami še dosti pričevalcev, ki bi bili pripravljeni povedati ali zapisati svoje zgodbe in spomine na preteklost, ki bledi in se nam izmika vse hitreje. Cilj teh in podobnih projektov je utrjevati in spoznavati lastno identiteto, da bi se lažje in bolj samozavestno soočali s sedanostjo in našli svoje mesto v vedno bolj enoviti prihodnosti.

Zdenka Torkar Tahir in Nataša Kokošinek